

Прага чытання

"Пушкінка". Так ласкава называюць бібліятэку чытальнікі і супрацоўнікі — "пушкінцы". Так называлі яе і сто гадоў таму. Бо менавіта рускі паэт "пасадзейнічаў" яе адкрыццю.

ПАДАННЕ ДАЎНІНЫ

Першы зварот да ўлады з каданіністам аб арганізацыі бібліятэкі датываецца 1865 года. Але на яго мінскі губернатар атрымаў адмову. А ў 1899-м падчас падрыхтоўкі да святкавання юбілея Аляксандра Пушкіна грамадскіх зноў падымлае пытанне аб стварэнні ўстановы, якой у знак пашаны да паэта прыданае назаўважыць яго імя. Гэты акалічнасць і стала выразным аргументам. За кароткі тэрмін былі сабраны амаль 2000 кніг, больш за 1,5 тысячы рублёў грашныма — і напрыканцы 1900-га бібліятэка расчыніла дзверы для наведвальнікаў.

— Каб вы разумелі, наколькі гэта значная сума, скажу: сярэдні заробак рабочых Мінскай губерні склаў каля 12 рублёў у месяц, — расказвае дырэктар установы Наталля Вашчыла.

Па не словах, да 1918-га наведванне бібліятэкі было платным: каб стаць карыстальнікам, трэба ўнесці залог у памеры 3 рублі, плюс 20 копеек у месяц, каб пагартань кнігу ў чытальнай зале.

а каб узяць дамоў — усе 30. Нягледзячы на такі цэннік, ахвотнікаў было шмат. Што чыталі? Рускіх і замежных аўтараў — класічную літаратуру, дэзэтыны, а яшчэ — часопісы. Кожны з іх — як асобнае выданне ў цвёрдым пераплёце. У кнігасховішчы нам пашчасціла ўбачыць і "Русскую старину", і "Вестник Европы".

ПРА ГОНАР І ДУШУ

— Есць рэчы немагчымыя, якія нельга памашыць рукамі, але ты адчуваеш іх, — разважае Наталля Мікалаеўна. — Да іх адношу тое, што называецца гонарам пакаленняў. Кожны, хто працуе тут, адчувае за плячыма 125-гадовы вопыт работы ўстановы: традыцыі, атмасферу, калі хочаш — душу бібліятэкі...

І яно сапраўды так. Нягледзячы на тое, што на пачатку 1920-х шмат цікавых і радкіх асобнікаў было знішчана, а ў Вялікую Айчынную страцілася большасць кніжнага фонду (каштоўныя выданні вывезлі ў Германію, іншыя выкарыстоўвалі як паліва), сёння ў "Пушкінцы" ёсць калекцыя цэлых унікальных экзэмпляраў.

ЖАМЧУЖЫНЫ КНІГАСХОВІШЧА

Захоўваюцца яны ў металічных шафах у спецыяльных памяшканнях, і каб пабачыць, а тым больш па-

гартань хача б адну з іх, нам спатрэбіўся дазвол кіраўніка. Пры ўмове выканання ўсіх патрабаванняў да прагляду старадаўніх кніг бяру ў рукі прыжыццёвае выданне "Толкавый словарь живого великорусского языка" Даля, што ўбачыла свет у 1865-м. Пажоўклыя старонкі, пыльныя абрысы літар, словы з цвёрдымі знакамі і літарай "яш". Чытаеш радкі — і быццам апынаешся ў далёкім XIX стагоддзі... А бібліятэкары не перастаюць здзіўляцца.

— Паглядзіце, а вось гэта — пашарунак Яе Імператарскай Высокасці Марыі Паўлаўны ад выдання — трагедыя Гётэ "Фауст". Год выдання 1889-ы.

Вялікая кніга фармату А3, старо-нак, можа, на 350, у вокладцы з натуральнай, хача і ўжо выцёртай, замшы, выклікае не менш глыбокія пачуцці і хваляванне; а раптам яна алізіная ў сцене?

— Думаю, такіх было некалькі, — гаворыць Наталля Вашчыла. — Унікальная тут толькі старонка з прывітальным адрасам. Аднак звыраіце ўвагу, якія гравюры! Тут кожны аркуш нібы высокамастацкі твор!

Уражвае і збор твораў Макалея, датаваны 1863-м з пяцікай 10-й артылерыйскай брыгады, трохтомнік Дарвіна, энцыклапедыя гісторыі XIX стагоддзя — усе другой паловы пазамінулага стагоддзя.

Няўжо гэтыя скарбы не ўбачыць шырокае кола чытачоў?

— Час ад часу пры няўхільным выкананні правілаў захоўвання мы выстаўляем на агляд гэтыя кнігі, — зазначае суразмоўца. — Вось і да юбілея бібліятэкі плануем зладзіць экспазіцыю. Запрашаем усіх жадаючых.

НАТХНЯЛЬНАЯ СУЧАСНАСЦЬ

А тым часам бібліятэка жыве сваім жыццём, у суадносінах з патрабаваннямі цяперашняй эпохі, з усімі гісторыі і традыцыямі. Па словах кіраўніка ўстановы, багаты фонд дазваляе прыцягваць усе больш новых чытачоў.

— Уяўляеце, бывае, наведвальнікі кажуць, што тую ці іншую кнігу здолелі знайсці толькі ў нашай бібліятэцы, — не без гонару гаворыць Наталля Мікалаеўна.

Ганараша тут і тым, што сярод чытачоў шмат дзетак. З 1989-га ў "Пушкінцы" працуе аддзел дзіцячай і юнацкай кнігі. Наталля Вашчыла з натхненнем пералічвае арганізаваныя ім мерапрыемствы: кніжкі, віктарыны, сямейныя сняты.

— Іншым разам прыходзіць сям'я — і вось ужо і гу-

льні скончылі, і галаваломкі разгадалі, і адказы на пытанні знайшлі, а тата з малымі яшчэ сядзіць і нешта дамаляе, — расказвае Наталля Вашчыла. — І мы рады і ўспуненыя, яны прыйдуць да нас яшчэ, і гэтыя малечы будуць чытаць! Дарчы, малюнкi з такіх святых сёння ўпрыгожваюць пакой аддзела.

СУСТРЭЧЫ ДЗЕЛЯ БУДУЧЫНІ

Ладзіцца тут імпрэза і для дарослых. Папулярнасна карыстаюцца прэзентацыі кніг і сустрэчы з пісьменнікамі.

Сярод традыцыйных мерапрыемстваў — фестываль "Нас слова Купалы да творчасці кліча", які збірае маладых паэтаў Міншчыны раз на два гады ў філіяле літаратурнага музея "Акопы". Тут юнакі і дзяўчаты могуць атрымаць парады ад масных аўтараў, а потым ўбачыць свае радкі на старонках рэспубліканскіх СМІ. Гэты важны для маладых талентаў і наогул беларускай літаратуры фестываль праходзіць дзякуючы няўрымслівасці бібліятэкараў.

— А як інакш? — шчыра здзіўляецца Наталля Мікалаеўна.

Падтрымліваюць яны і маладых калег з расійскіх устаноў.

— Да нас часта прыязджаюць па парадку, з сумненнемі ці планами, па дапамогу ў арганізацыі мерапрыемстваў — нікому не адмаўляем. Нашы дзверы заўсёды расчынены, як, дарчы, і нашы сэрцы, для ўсіх, хто ставіцца з павагай да друкаванага слова, — падводзіць вынік гутаркі дырэктар.

Ірына ГРЫГОР'ЕВА
Фота з архіва бібліятэкі